

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME TEMEL KAVRAMLAR

DR. SEHER YALÇIN

Ölçme (Güler, 2018)

- ▶ **Ölçme**: bir değişken, özellik gözlenerek, sayı ya da sembolle ifade etme süreci
- ▶ Sürecin sonunda elde edilen sayı ya da sembole **ölçme sonucu** ya da "**ölçüm**"
- ▶ Ölçülen özelliğin hangi tür sayı ya da sembolle eşleştirileceğine karar verme işlemi "**ölçme kuralı**"
- ▶ Örneğin: "bugün havanın sıcaklığı 30 derecedir." Burada ölçülen özellik, havanın sıcaklığıdır.
- ▶ Ölçme: bugün havanın sıcaklığı 30 derecedir.
  - ▶ Ölçüm: 30 derece,
  - ▶ Ölçme kuralı: sıcaklığın derece cinsinden bir sayı ile belirlenmesi.

ÖLÇME TÜRLERİ- Devam (Güler, 2018)

- ▶ **Doğrudan ölçme:** ölçmek istenilen özellik doğrudan gözlenerek ya da bu özelliğin kendisiyle doğrudan ilişkili bir ölçme aracı ile ölçülebiliyorsa
- ▶ Ölçülen özellik dışında bir başka özelliğin ölçme işlemine **karışmamasıdır!**
- ▶ Örneğin; "Öğrencilerin cinsiyetlerini gözlemleyerek kız-erkek sembolleri ile eşleştirmek" doğrudan gözlemleyerek yapılır
- ▶ "Bir masanın uzunluğunu cetvel ile ölçmek" masanın uzunluğunu, uzunluğu ölçen bir ölçme aracıyla, araya başka hiç bir özellik karışmaksızın ölçülebilir

ÖLÇME TÜRLERİ-Devam (Güler, 2018)

- ▶ **Dolaylı ölçme:** bir özellik doğrudan gözlemlenemez ve ölçülemez, ancak başka bir özellik yardımıyla dolaylı olarak ölçülebilmektedir. Örneğin;
- ▶ "Havanın sıcaklığını termometre ile ölçmek" cıva ya da alkolün sıcaklıkla genişerek boru içinde yükselmesiyle oluşan yüksekliğe bağlı
- ▶ "Öğrencinin Türkçe dersindeki başarısını ölçmek" Türkçe başarısı doğrudan gözlemlenemez, ancak var olduğu düşünülür, sorulara verdiği cevaplarla gözlemlenmeye çalışılır

ÖLÇME TÜRLERİ-Devam (Güler, 2018)

- ▶ **Türetilmiş ölçme:** ölçülmek istenilen özellik kendisinden farklı iki ya da daha fazla özelliğin arasındaki matematiksel bir bağıntı (toplama, çıkarma, çarpma ya da bölme işlemleri) yardımıyla ölçüldüğünde türetilmiş ölçme yapılır.
- ▶ Örneğin;
- ▶ “Hız= yol / zaman” burada hız özelliği kendisinden farklı yol ve zaman gibi iki özelliği matematiksel bir bağıntısı olan bölme işlemi yardımıyla ölçülebilmektedir. Yani hız ölçülürken türetilmiş ölçme işlemi yapılmaktadır.
- ▶ Bir sınıftaki öğrencilerin puanları ortalaması= öğrencilerin puanları toplamı/ öğrenci sayısı

ÖĞRENME, ÖĞRETİM ve DEĞERLENDİRME ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Temel Değerlendirme İlkeleri

Öğretmenlerin değerlendirme araç ve yöntemlerini seçerken, uygularken ve sonuçlarından yararlanırken gözetmesi gereken bazı ilkeler vardır (Özođlu ve Koç, 1996, 4-6).

- ▶ 1- *Amaçlar ilkesi*: Ölçme ve değerlendirme öğretim hedefleri doğrultusunda yapılmalıdır.
- ▶ 2- *Devamlılık ilkesi* : Öğrencinin akademik başarısı, öğrencinin sisteme girdiği andan itibaren sistemden çıkışına kadar, hatta sistemden çıktıktan sonra izleme çalışmaları ile sürekli yapılmalıdır.

ÖĞRENME, ÖĞRETİM ve DEĞERLENDİRME ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Temel Değerlendirme İlkeleri

Eğitimde ve Öğretimde Ölçme ve Değerlendirmenin Yeri ve Anlamı

Temel Değerlendirme İlkeleri

- ▶ 3- *Genişlik-kapsamlılık ilkesi*: Öğrencinin akademik başarısının gelişiminde, başarının değerlendirilmesinde, başarıyı etkileyen diğer faktörler (öğrenme tarzı, çalışma alışkanlıkları, ilgileri ve tutumları) bakımından durumu gözlenmeli ve değerlendirme sürecinde bu faktörler gözetilmelidir.

ÖĞRENME, ÖĞRETİM ve DEĞERLENDİRME ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Eğitimde ve Öğretimde Ölçme ve Değerlendirmenin Yeri ve Anlamı

Temel Değerlendirme İlkeleri

- ▶ 4- *Kendi kendini değerlendirme ilkesi:* Öğrencilerin derslerdeki başarı durumları ve öğrenmelerinin niteliğine ilişkin kendilerini değerlendirmelerine olanak verilmelidir.
- ▶ 5- *Ölçme araçlarında çeşitlilik ilkesi:* Öğretmenlerin isabetli değerlendirme yapabilmeleri, değişik ölçme tekniklerini bir arada kullanmaları gerekir.
- ▶ 6- *İşbirliği ilkesi:* Okulda tüm ölçme ve değerlendirme etkinlikleri ilgili tarafların (öğretmen-öğrenci) işbirliğine dayalı olarak planlanıp uygulanabilir.

ÖĞRENME, ÖĞRETİM ve DEĞERLENDİRME ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Eğitimde ve Öğretimde Ölçme ve Değerlendirmenin Yeri ve Anlamı

Temel Değerlendirme İlkeleri

- ▶ *7-Planlama ilkesi:* Öğretim sürecinin hangi aşamalarında, hangi yöntemlerden yararlanılarak ölçme ve değerlendirme yapılacağıın dönem başında bir plana bağlanması ve ölçme değerlendirme etkinliklerinin buna göre gerçekleştirilmesi gerekir.
- ▶ *8- Bireysel farklılıklar ilkesi:* Eğitimde ölçme ve değerlendirmede amaç, birey içi ve bireylerarası farklılıkları geçerli ve güvenilir olarak ortaya koyarak, elde edilen sonuçları öğrencilerin başarısını en üst düzeye çıkarmak, akademik gelişimlerini sağlamak üzere kullanmaktır.

Kaynaklar

- ▶ Baykul, Y. (2000). *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme: Klasik Test Teorisi ve Uygulaması*. Ankara. ÖSYM Yayınları.
- ▶ Kilmen, S. (2012). Ölçme ve Değerlendirmede Temel Kavramlar. Editör Demirtaşlı, R. N. (2012). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Edge Akademi, Ankara.
- ▶ Güler, N. (2018). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- ▶ Kutlu, Ö., Dođan, C. D., Karakaya İ. (2010). *Ölçme ve Değerlendirme: Performansa ve Portfolyoya Dayalı Durum Belirleme* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- ▶ Özçelik, D. A. (2010). *Test Hazırlama Kılavuzu*. Ankara. Pegem Yayınları.
- ▶ Özođlu, S. Ç. Ve Koç, N. (1996). *Çağdaş Üniversitede Öğrencinin Akademik Başarısının Ölçülmesi ve Deđerlendirilmesi*. Ankara Üniversitesi Basımevi.
- ▶ Turgut, F. (1995). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları*. Ankara: Saydam Matbaacılık.
- ▶ Tekin, H. (1996). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınları.